

1985

REGULAMINY I PRZEPISY.

Piechota Polska.

Cześć III-a.

Karabin Mauzera M. 98.

Warszawa, maj 1917 r.

01985

REGULAMINY I PRZEPISY.

Piechota Polska.

Część III-a.

Karabin Mauzera M. 98.

Warszawa, maj 1917 r.

Geprüft und freigegeben Presseverwaltung Warschau d. 11/V 1917.
T. № 5212. Dr. № 195

TOWARZYSTWO WYDAWNICZE W WARSZAWIE
Drukarnia Naukowa, Warszawa, Rynek Starego Miasta 11.

KARABIN PIECHOTY MAUZERA M. 98.

1. Gruntowna znajomość broni, umiejętność obchodzenia się z nią i troskliwość w utrzymaniu czystości, doprowadzona niemal do przesady, jest sprawą honoru żołnierskiego. Wszystkie obowiązujące w tym kierunku przepisy muszą być bezwzględnie przestrzegane, w przeciwnym razie broń stać się może w boju bezużyteczną. Postępowanie niezgodne z przepisami winno być karane jak najsurowiej. Postępy i poprawność w strzelaniu zależą od właściwości i użycia broni. W czasie wojny utrzymywanie broni musi być przeprowadzane z taką samą sumiennością, jak i w pokoju. Odstępstwa zemszczą się dotkliwie.

*

*

*

I. Opis.

2. **Części:** Lufa, przyrząd celowniczy, zapora, łożo, nakładka, stempel i okucie. Do każdego karabinu dodane są przybory i bagnet.

Lufa.

3. Przedni otwór lufy nazywa się **wylotem**, tylny—**wlotem**. W lufie następuje zapalenie prochu w łusce naboju, co nadaje ruch kuli. Lufa służy również do nadania kuli potrzebnego kierunku.

4. Przewód (kulobieg) lufy składa się z części ciągniętej spiralnie—**gwintów** i **komory nabojuwej**. W ścianie kanału przed komorą naboju są wycięte cztery gwinty, składające się z tyłuż **brózd** i **pól gwintowych**.

Przyrząd celowniczy.

5. Składa się on z **celownika** i **muszki**. Części celownika: **stopka**, **boleć zawiasowy**, **widełka celownicze** i **suwak**. Górny brzeg widełek nazywa się **krawędzią celownika**, trójkątne wycięcie—**szczerbiną**. Po stopce celownika porusza się suwak. Jego wskazówkę przy pomocy dwustronnych zacisków nastawia się na żadaną **liczbę celowniczą**. Zaciski działają przy pomocy sprężyn zaciskowych. Liczby celownicze znajdują się po obu bokach stopki.

Prócz tego na górnej płaszczyźnie stopki są umieszczone na prawo liczby parzyste, na lewo nieparzyste. Położenie tylnej krawędzi suwaka odpowiada położeniu wskazówki.

6. Celownik może być nastawiony na: 400 m. (suwak w położeniu najbardziej w tył wysuniętym), 500 m., 550 m. i t. d. z 50 metro- wemi różnicami aż do 2000 m. Położenia celowni- ka dla całych setek są oznaczone liczbą i kreską, dla półsetek należy nastawiać wskazówkę w po- łowie pomiędzy dwiema kreskami.

7. **Muszka** swoją **stopką** jest wsunięta w **gniazdko podstawy muszki**. Jeżeli muszka jest osadzona prawidłowo, to **znak** na stopce i na pod- stawie muszki stanowi prostą linię.

Zapora.

8. Zapora jest to urządzenie zamykające wlot lufy, powoduje wprowadzenie naboju do ko- mory nabojoyej, zapala ładunek prochowy oraz służy do wyciągnięcia i wyrzucenia wystrzelonej łuski. Zaporę stanowią:

9. **Obsada z zaczepem zamkowym i wyrzut- nikiem,**
zamek,
przyrząd spustowy (cynglowy),
magazyn z przyrządem podającym.

10. **Obsada** obejmuje i utrzymuje zamek.
 Części: **Komora zaporowa, włącz nabojoy, wo-**

dzidło zamkowe i ogon. Tylna część wodzidła zamkowego jest górą włączona i nazywa się **mostkiem**. Na czołowej stronie mostka znajduje się **wkład**, służący do wsunięcia łódki nabojskiej. W wewnętrznej górnej ścianie mostka znajduje się rowek wodzidłowy, odpowiadający grzebieniowi wodzidłowemu trzonu zamkowego. W lewej ścianie jest otwór, przez który przechodzi zaczep zamkowy z wyrzutnikiem.

11. **Właz nabojski** stanowi otwór prostokątny, przez który naboje przedostają się z magazynu do komory zaporowej, a następnie nabojskiej.

12. W **wodzidle zamkowym** znajduje się zaczep, odpowiadający tylnemu ryglowi zaporowemu i nazywa się **tylny zaczep ryglowy**.

13. **Zaczep zamkowy** ogranicza zębem z zaczepowym ruch zamka ku tyłowi. Zaczep zamkowy i **wyrzutnik** są połączone z obsadą ruchomą za pomocą śruby zaczepowej a uruchomione podwójnie działającą sprężyną zaczepową.

14. Części zamka: **trzon zamkowy, iglica, sprężyna igliczna, zameczek z zapadką zaciskową i sprężyną zapadkową, bezpiecznik, kurek, wyciąg z pierścieniem**.

15. Przy pomocy **rączki z gałką** uruchamia się trzon zamkowy, zamyka wlot lufy, — wtedy trzy **rygle zaporowe** wchodzi w odpowiednie **zaczepy ryglowe**. Dwa (przednie) rygle zaczepiają

się w komorze zaporowej, jeden (tylny) — w wodzidle zamkowym (pod mostkiem).

16. **Iglica** zapala nabój; posiada ona pierścieniowate wzmocnienie — kryzę, która służy również jako oparcie dla sprężyny iglicznej.

17. **Sprężyna igliczna** nadaje siłę uderzeniu iglicy.

18. **Zameczek** obejmuje i utrzymuje bezpiecznik, zapadkę zaciskową wraz z sprężyną i łączy oddzielne części zamka z trzonem.

19. **Zapadka zaciskowa** utrzymuje zameczek w jego łożysku.

20. **Bezpiecznik** przy prawym położeniu skrzydełka uniemożliwia spuszczenie i otwarcie odwiedzonego zamka, a przy położeniu pionowym (skrzydełka) dozwala na rozebranie zamka.

21. **Kurek** łączy wszystkie części zamka w jedno i służy do jego odwodzenia.

22. **Wyciąg**, połączony z trzonem obrotowo pierścieniem, przy pomocy pazura ujmuje nabój przy ruchu zamka naprzód i wyciąga z lufy wystrzeloną łuskę przy ruchu wstecz.

23. **Przyrząd spustowy** (cynglowy) służy do utrzymania zamka w odwiedzionym położeniu oraz do spuszczenia tegoż. Części: widełka spustowe z zębem spustowym, spust (cyngiel) i sprężyna spustowa.

24. **Magazyn** jest to pudełko obejmujące przyrząd podający. Łączy się z kabłąkiem, który służy do zabezpieczenia spustu przed przy-

padkowym zaczepieniem i ściągnięciem. Przed kabłąkiem znajduje się **zacisk wieczkowy** ze sprężyną, utrzymującą **wieczko** w jego łożysku. Części przyrządu podającego: **podajnik** i **sprężyna podajnika**. Podajnik przy pomocy sprężyny wypycha naboje ku włazowi nabojowemu.

Łoże i nakładka.

25. **Łoże** przy pomocy **okucia** łączy oddzielne części karabinu w jedną całość, umożliwia użycie ręczne i w łączności z **nakładką** ochrania lufę od uszkodzeń. Części: **kolba**, **szyja** i **koryto**.

26. **Kolba** umożliwia przyłożenie broni do ramienia („złożenie się“), do ujęcia prawą ręką służy **szyja** z **chwytem**. W korycie pod celownikiem są **żłobki chwytowe**.

27. **Nakładka** ułatwia użycie broni, gdy lufa jest silnie rozgrzana.

Stempel.

28. **Stempel** służy do ustawiania karabinów w kozły, zaś w potrzebie **w polu** trzy połączone stemple mogą być użyte zamiast wyciora do czyszczenia. Na jednym (przednim) końcu znajduje się **głó wka z uchem**, na drugim gwint do skręcania razem dwu stempli. **Ucho** służy do przewlekania **kwacza** lub szmatki przy czyszczeniu.

Okucie.

29. Części: Bączek górny z haczykiem do pasa. Nasada bagnetu z bolcem. Dwie sprężyny bączkowe. Bączek dolny ze strzemieniem.

W pust stempla. Czop z zakrętką. Śruba główna górna z śrubą zaciskową. Śruba główna dolna z rurką i śrubą zaciskową. Ucho z 2 śrubami. Tabliczka z śrubą. Trzewik z 2 śrubami.

Przybory.

30. Części: Pas z klamrą, wyłącznik, uszko i sprzączka, ochraniacz.

Ochraniacz zabezpiecza wylot i muszkę od uszkodzeń, nie dopuszcza ciał obcych do przewodu lufy oraz chroni go od wpływów atmosferycznych.

*

*

*

Współdziałanie części zamka.

Karabin po ściągnięciu.

31. Trzon zamkowy skręcony na prawo. Jego czółko zamyka komorę nabożową, pazur wyciągu obejmuje kraj łuski nabożowej. Trzy rygle zaporowe znajdują się w zaczepach ryglowych obsady. Iglica jest spuszczone.

Sprężyna igliczna ciśnie naprzód na kryzę, wtył na zameczek i jest napięta o tyle, o ile złożony zamek ją do tego zmusza.

Otwieranie karabinu.

32. Przy użyciu rączki i obrocie jej w lewo, zamek, ślizgając się w wycięciu mostka, obraca się na lewo i cofa się nieco ku tyłowi. Wyciąg w tym czasie cofa się tylko, ponieważ musi poruszać się w rowku wyciągowym w komorze zaporowej, zaś z trzonem jest połączony za pomocą obrotowo ruchomego pierścienia. Zamek, wysuwany powoli ku tyłowi, wyciąga łuskę z komory nabojoyej i zaporowej i układa ją we włazie nabojoyym.

Podczas obrotu trzonu zamkowego kurek zostaje odepchnięty wtył wskutek działania płaszczyzny pochyłej na **nasadce grzebienia kurkowego** i odpowiedniej płaszczyzny pochyłej trzonu zamkowego. Ząb kurkowy ślizga się przytem po zębie spustowym, uciskając go ku dołowi. Ząb spustowy, uciskany siłą sprężyny spustowej, wyskakuje z powrotem przed ząb kurkowy, kiedy ten dostatecznie ustąpi przy ruchu zamka ku tyłowi.

Iglica wykonywa cały ruch ku tyłowi, przy czem sprężyna igliczna zostaje napięta o długość nasadki kurkowej.

Wraz z trzonem cofa się również ku tyło-

wi zameczek. Zapadka zaciskowa wchodzi wtedy w zaczep bezpiecznika. Nasadka kurkowa opiera się o spód trzonu zamkowego.

Po obrocie trzonu cofa się cały zamek tak długo, aż lewy przedni rygiel nie oprze się o ząb zaczepu zamkowego. Wyciąg wysuwa łuskę ku tyłowi. Przy końcu cofania się zamka wyrzutnik przechodzi przez rowek wyrzutnika, znajdujący się w lewym ryglu, przez co łuska zostaje wyrzucona. Jak tylko zamek odsłoni włącz naboju, pod ciśnieniem podajnika występuje ku górze następny nabój. Układa się on nieco naprzód od czółka trzonu.

Ładowanie i zamykanie karabinu oraz odwodzenie zamka.

33. Przy ładowaniu wkłada się napełnioną łódkę w wkład, znajdujący się w mostku. Naciskając górny nabój kciukiem, wpycha się wszystkie naboje do magazynu, które układają się skośnie jeden na drugim — górny nieco ku przodowi od czółka trzonu. Przy posuwaniu zamka naprzód łódka sama wypada na bok, jednocześnie górny nabój dostaje się do komory naboju; ząb kurkowy ślizga się w swym wodzidle i opiera się o ząb spustowy. Przy obrocie zamka za pomocą rączki na prawo trzon i zameczek posuwają się jeszcze nieco ku przodowi,

przez co nabój do reszty wchodzi do komory nabojowej. Zapadka zaciskowa zwalnia zaczep bezpiecznika i zostaje wepchnięta tylną płaszczyzną mostka do swego łożyska. Sprężyna igliczna ściska się zupełnie — zamek odwiedziony. Nasadka kurkowa znajduje się poza płaszczyzną pochyłą trzonu. Zapadka bezpiecznika ustawia się nad zaczepem bezpiecznika w trzonie. Przednie rygle zaporowe wskutek działania napiętej sprężyny iglicznej zostają przyciśnięte do tylnych ścian zaczepów ryglowych, znajdujących się w komorze zaporowej.

Zabezpieczenie i odbezpieczenie.

34. Przez przekręcenie skrzydełka w prawo zapadka bezpiecznika zapada w zaczep w trzonie, kluczek bezpiecznika odsuwa przytem trochę kurek ku tyłowi, nie pozwalając mu przez to opierać się o ząb spustowy. Przy odbezpieczeniu skrzydełko bezpiecznika zwraca się w lewo. Zapadka występuje z zaczepu, kluczek pozwala kurkowi oprzeć się o ząb spustowy.

Ściąganie.

35. Spust (cyngiel) ciągnie się aż do oporu. W tym czasie ząb spustowy opuszcza

się nieco ku dołowi. Przy wzmocnionym nacisku na spust („ściągnięciu“) ząb spustowy usuwa się ku dołowi o tyle, że ząb kurkowy zostaje zwolniony. Sprężyna igliczna nagle się rozpręża, iglica swoją główką uderza w kapslę nabojową.

OBCHODZENIE SIĘ Z KARABINEM M. 98.

Rozbieranie i składanie.

36. W karabinie rozbiera się każdorazowo tylko to, co niezbędnie musi być rozebrane. Żołnierzowi wolno rozebrać lub odjąć samemu i złożyć: zamek, mechanizm podający, stempel, ochraniacz i pas. Rozbieranie i składanie karabinu musi być ćwiczone. Wszelkie dalsze rozbieranie broni, jak również i składanie, dozwolone jest tylko rusznikarzom.

Wyjęcie zamka.

37. Prawa ręka odwodzi zamek i ustawia skrzydełko w górę, kciuk lewej ręki odciąga zaczep zamkowy. Prawa ręka wyciąga zamek z obsady.

Rozebranie zamka.

38. Lewa ręka ujmuje trzon zamkowy główką iglicy ku dołowi i naciska kciukiem zapadkę zaciskową. Prawa ręka odkręca zameczek.

Lewa ręka opiera iglicę — w położeniu zupełnie pionowym — o silnie umieszczony przedmiot. Jeżeli jest do użycia stojak do czyszczenia, to opiera się iglicę dokładnie pionowo o przeznaczoną do tego podkładkę. W celu ochrony główki za podkładkę może służyć tylko drzewo, filc, tektura, i t. d. Szmata do tego nie wystarcza.

Kciuk lewej ręki naciska skrzydełko bezpiecznika ku dołowi tak długo, aż nasadka kurkowa nie wystąpi z łożyska w zameczku. Prawa ręka obraca kurek w prawo lub lewo o ćwierć obrotu i zdejmuje go z gwintów iglicy.

Pod naporem sprężyny iglicznej zameczek sam odpada.

Sprężynę igliczną zsuwa się z iglicy.

Skrzydełko bezpiecznika obraca się w prawo.

Bezpiecznik wyjmuje się.

Zapadkę naciska się i obraca w prawo tak długo, aż sama wyskoczy. Do pomocy można użyć drewnianka.

Złożenie zamka.

39. Zapadkę włożyć na swoje miejsce.

Sprężynę igliczną nasadzić na iglicę, zameczek z bezpiecznikiem nałożyć na gwinty iglicy.

Lewa dęka opiera główkę iglicy (zupełnie pionowo) o podkładkę. Jeżeli można użyć stojaka, to o przeznaczoną do tego płytę z odpowiednim wyłożeniem z drzewa, filcu lub tektury. Szmata nie wystarcza. Prawa ręka podnosi skrzydełko bezpiecznika do góry.

Kciuk lewej ręki ciśnie skrzydełko ku dołowi tak długo, dopóki gwinty iglicy nie ukażą się. Prawa ręka nasadza kurek na gwinty i okręca go do położenia, w którym wpadnie w swoje łożysko w zameczku.

Prawa ręka zakręca zameczek na trzon zamkowy, dopóki zapadka zaciskowa nie wskoczy do zaczepu bezpiecznika; dalsze kręcenie jest tym samym niemożliwe.

Włożenie zamka.

40. Prawa ręka wsuwa zamek do obsady i obraca trzon zamkowy w prawo, następnie skrzydełko bezpiecznika w lewo. Po włożeniu zamka należy wypróbować poprawność jego działania.

Zwolnienie zamka odbywa się przez jednoczesne ściągnięcie spustu lewą ręką, a prawą dosunięcie zamka oraz obrócenie go w prawo.

Odjęcie i włożenie wieczka.

41. Odjęcie. Prawa ręka naciska przy

pomocy kuli karabinowej (w pokoju nabojem ćwiczebnym) zacisk i wysuwa wieczko ku tyłowi.

Włó ż e n i e. Prawa ręka wsuwa wieczko ku przodowi.

Pielęgnowanie i przechowywanie.

42. Żołnierz jest obowiązany do przepisowego obchodzenia się z bronią i ma się bezwzględnie trzymać wydanych w tym kierunku przepisów. Musi wiedzieć, że wzorowa użyteczność broni zależy od jej pielęgnowania.

43. Karabin musi być troskliwie chroniony przed uszkodzeniami, rdzą, zanieczyszczeniem, a przewód lufy, prócz tego, przed rozděciem.

Uszkodzenia, zardzewienia i zabrudzenie szkodzą poprawnemu współdziałaniu poszczególnych części, wywołują zacinańie się lub niewypały i mogą uczynić broń bezużyteczną.

Uszkodzenia i rozděcia przewodu, uszkodzenie przyrządu celowniczego, błędy w łożu lub nakładce i za silne wyprężenie pasa działają niekorzystnie na poprawność strzału.

Zasady ochrony przeciw uszkodzeniom i zanieczyszczeniom.

44. Ochraniacz ma być stale nasadzony nawet na warcie.

Wyjątki: ładowanie (karabin naładowany), celowanie, strzelanie, czyszczenie i przegląd broni.

Zdjęcie ochraniacza może być uskutecznione tylko w wypadku bezwzględnej potrzeby.

Zatykanie wylotu tłuszczem, korkiem, szmatką i t. d. jest zakazane. Wystrzał ostrego lub ślepego naboju przy zatkanej lufie lub nałożonym ochraniaczu powoduje rozsadzenie lub wyrzuczenie lufy; **ten przepis również obowiązuje w polu.**

45. Karabin ma być chroniony od uderzeń, upadku lub przewracania się; opierać karabin wolno tylko przy nałożonym ochraniaczu.

Gwałtowne odwodzenie i zamykanie zamka przy ładowaniu i uderzanie kolbą jest najsurowiej wzbronione.

Nasadzanie bagnetu i zdejmowanie tegoż ma się odbywać ostrożnie. Kozły rozbiera się bez gwałtownego wyciągania.

46. W k o s z a r a c h przechowuje się karabiny na stojakach lub w szafach (zamek zwolniony, ochraniacz nasadzony, pas krótki). Po nawerniksowaniu łoża aż do wyschnięcia pas ma być długi.

47. N a k w a t e r z e broń chronić od niepowołanych (zamek zwolniony, ochraniacz nasadzony, pas krótki) i przechowywać w suchym, wolnym od pyłu miejscu zdaleka od opalonego pieca; gdzie się da, trzymać broń pod kluczem.

48. Przy wchodzeniu po schodach ujmuje się karabin za szyję i niesie się na barku.

49. Nikomu nie wolno nieść więcej nad dwa karabiny, przyczem nie mogą się one stykać.

50. Zawieszanie przedmiotów na broni jest wzbronione.

51. **Nadzwyczaj troskliwie chronić należy lufę i zaporę przed dostaniem się do nich ciał obcych (piasek, śnieg, i t. p.).**

52. Jeżeli obce ciała dostaną się do lufy lub zapory, nie wolno jest strzelać, dopóki ich się nie usunie. **W rowie strzeleckim należy tego przestrzegać z równą surowością.**

Zasady ochronne przy strzelaniu.

53. **Przed strzelaniem należy przekonać się, czy w przewodzie lufy nie znajdują się ciała obce.**

54. Pogięte, zgniecione, zanieczyszczone naboje, jak również z obluźnioną kulą nie mogą być użyte do ładowania; nie można też używać łódek zanieczyszczonych, pogiętych lub silnie zardzewiałych.

Łódki lub naboje, podniesione z ziemi, trzeba przed użyciem troskliwie oczyścić.

Do tego naboje powinny być z łódki wyjęte.

Niewypały.

55. Niewypał może mieć miejsce przy wadzie broni lub amunicji, niedokładnym dokręce-

niu zameczka do trzonu, przy niepoprawnym strzelaniu broni, spowodowanym uszkodzeniem, rdzą, zanieczyszczeniem lub nieuwagą.

W razie gdy nabój nie wypali, trzeba kilka sekund wyczekać, nim się karabin otworzy, ażeby się ustrzec przed przypadkowo opóźnionym wypałem. Po wyjęciu naboju należy jeszcze raz nim nabić, obracając go jednak tak koło osi, ażeby iglica uderzyła w kapslę w innym położeniu. Jeżeli po kilkakrotnym obracaniu strzał nie nastąpi, nabojem tym nabija się inny karabin; skoro i w tym wypadku strzał nie nastąpi, mamy do czynienia z **niewypałem**. Karabin, z którego nabój nie wystrzelił, mimo że z innego karabinu nie wykazał niewypału, należy oddać do rusznikarza.

Zacinanie.

56. Zacinanie może wynikać z uszkodzeń, rdzy, zanieczyszczeń, deformacji naboju lub łódki, w komorze zaporowej, zapory, lub w przyrządzie podającym; również wskutek niezręczności strzelca.

57. **Zacięcie pokonywa się nie siłą, lecz usunięciem przyczyn.**

58. Przyczyny zacinalania się karabinu strzelec powinien umieć sam odnaleźć i usunąć.

Przykład zacięcia.

59. Swobodny ruch zamka jest zahamowany, tak że nie można karabinu zamknąć ani naboju wprowadzić do lufy.

Przyczyny.

a) Powierzchnie trące się zardzewiały, zanieczyszczone lub suche.

b) Ciało obce (piasek) w zamku, w jego wodzidle lub w komorze naboju.

c) Nabój zgnieciony.

Zabieg.

do a) Czyszczenie i nasmarowanie. W braku tłuszczu pod ręką wystarczy tymczasowo zwilżyć śliną.

do b) Obce ciało usunąć, w razie potrzeby zamek oczyścić i nasmarować.

do c) Nabój usunąć.

Naprawy.

60. Żołnierzowi samemu nie wolno podejmować żadnych naprawek. Uszkodzenie i błędy w działaniu broni ma niezwłocznie meldować.

Zasady czyszczenia.

61. Zasadniczo broń musi być czyszczona bezpośrednio po każdym użyciu — przedewszystkim po każdym strzelaniu. W wypadku bezwzględnej niemożności przeprowadzenia tego, należy przynajmniej broń nasmarować tymczasowo.

Jak najprędzej po tymczasowym smarowaniu musi nastąpić gruntowne oczyszczenie.

62. Tymczasowe smarowanie lufy bezpośrednio po strzelaniu zabezpiecza długą jej używalność, chroni ją przed rdzą i naturalnie ułatwia czyszczenie.

63. Na postoju lub w garnizonie czyszczenie broni ma się odbywać zawsze pod nadzorem, w polu—o ile to tylko możliwe.

Środki, używane do czyszczenia.

64. Stojak—do silnego umocowania karabinu przy czyszczeniu lufy.

Wycior—do czyszczenia lufy.

Zakładka — do prowadzenia wyciora, ogranicza jego ruch wtył i ochrania wlot i komorę nabożową od uderzeń.

Sznur — do czyszczenia i tymczasowego smarowania lufy.

Ochroniacz — do ochrony wylotu, przewodu i muszki.

Nabój ćwiczebny — do odejmowania wieczka.

Pakuły, kłaki — do czyszczenia przewodu, lufy i sprężyn.

Szmatki bawełniane lub lniane—do czyszczenia lub wycierania.

Szmatki wełniane — do smarowania i werniksowania.

Drzazgi, wióry — do zapuszczania tłuszczu w szmatki lub kłaki i do smarowania płaszczyzn trących się. Owinięte szmatką lub w pakuły do czyszczenia i smarowania miejsc, których nie można osiągnąć samą szmatką lub przedzą.

Pręciki drewniane—owinięte pakułami do czyszczenia i smarowania komory nabojowej i wnętrza obsady.

Tłuszcz do czyszczenia i smarowania przewodu i wszystkich metalowych części, do zapobiegania i uwolnienia od rdzy i do ochrony części wpuszczonych w łożę przed wpływami atmosferycznymi.

Smar—do tegoż.

Werniks lniany — do pociągania łoża i nakładki.

65. W polu—jeżeli przepisane środki nie są dostarczone—wolno używać:

Sznura lub silnej taśmy zamiast sznura przepisanego.

Trzech skręconych stempli — zamiast wyciora.

Szmatek wełnianych — zamiast pakuł.

Niesolonego sadła — zamiast tłuszczu do czyszczenia — jednak do smarowania płaszczyzn trących się nie należy tego używać.

Nafty czystej — do usuwania rdzy; zmieszanej z wołowym lub baranim łojem zamiast tłuszczu do czyszczenia.

66. Czyszczenie ogranicza się do usuwania pozostałości kurzu, wilgoci, rdzy. Do ochrony przed wpływami atmosferycznymi służy smarowanie i werniksowanie. **Szorowanie części broni i usuwanie tą drogą plam deszczowych i blizn rdzawych jest wzbronione.**

Zdmuchiwanie pyłu, przedmuchiwanie kanału i wgłębień powoduje rdzę.

67. Należy bardzo unikać zamiany części kilku karabinów. Części każdego karabinu należy trzymać osobno. Wszystkie części każdego karabinu (z wyjątkiem sprężyn) mają wytłoczony wspólny numer fabryczny, a przynajmniej jego dwie ostatnie cyfry, co ułatwia unikanie zamiany.

68. Przy przenoszeniu karabinu z pomieszczenia chłodnego do cieplejszego ochraniacz należy tak długo zatrzymać na wylocie, dopóki części metalowe nie przestaną potnieć.

Czyszczenie przewodu lufy.

69. Utrzymaniu przewodu w istotnej czystości ma żołnierz poświęcić jak najwięcej troski. Ma pamiętać, że niezgodne z przepisami obchodzenie się z wnętrzem lufy nadzwyczaj szybko zmniejsza poprawność jego broni, podczas gdy używanie się lufy, nawet przy bardzo częstym strzelaniu, jest nader nieznaczne.

Ażeby lufę utrzymać w trwałej użyteczności, należy codziennie ją pielęgnować.

Każde zardzewnienie i zabrudzenie można stopniowo usunąć przez przepisowe użycie tłu-szczu. Wyteżone szorowanie wywołuje uszkodzenie ścianki przewodu i powoduje wytarcie i rozsze-rzenie (rozdęcie).

Czyszczenie przewodu przeprowadza się od wlotu przy pomocy obficie natłuszczonego kwa-cza: w garnizonie—wyciorem, na stojaku i z uży-ciem wkładki, w polu—sznurem z zastosowaniem ochraniacza.

Czyszczenie komory nabojoyej odbywa się obficie natłuszczonym kwaczem lnianym, nawi-niętym w czasie pokoju na pręcik drewniany, na wojnie—na drzazgę lub wiór.

70. Użycie wyciora bez wkładki wywołuje skazy na wlocie; tak samo sznur bez zastoso-wania ochraniacza powoduje wytarcie wylotu.

Czyszczenia wyciorem dokonywa jeden czło-wiek, sznurem—dwu ludzi. Sznur nie może nigdy zetknąć się z ziemią.

71. Pozostałości w gwintach, któ-rych nie dało się usunąć przepisany m czyszczeniem, usuwa rusznikarz.

72. Badanie przewodu na czystość odbywa się przez przeglądanie — lufa przeciw światłu — i to od komory nabojoyej, jak i od wylotu.

Przy przeglądaniu lufy przez wylot należy ten ostatni najprzód trzymać w pewnym odda-leniu od oka, a następnie stopniowo zbliżać. Dla

ułatwienia przeglądu poleca się patrzeć w lufę ukośnie.

73. Po ukończeniu czyszczenia lub przeglądu należy lufę zawsze posmarować.

Usuwanie rdzy w lufie.

74. Rdzę rozpuszcza się tłuszczem (przy pomocy miękkiego obficie natłuszczonego kwacza) i następnego dnia przez dodatkowe czyszczenie, przy użyciu twardej, dobrze natłuszczonej szmatki usuwa się ją. Czynność tę powtarza się tak długo, dopóki szmatki, po wytarciu miejsca zardzewiałego, są zaczernione i dopóki na miejscu rdzy widać czarne plamy (blizny).

Usuwanie rdzy powrotnej.

75. Dla uniknięcia tworzenia się rdzy na tych miejscach przewodu, które już przedtem były zardzewiałe i wyczyszczone (t. z. rdzy powrotnej), trzeba przewód czyścić kilka dni z rzędu, zwłaszcza jeżeli w tym czasie strzelało się z karabinu. Codzienne czyszczenie ma się powtarzać tak długo, aż w lufie przestanie się pojawiać rdza powrotna. Niebezpieczeństwo rdzy powrotnej jest tym większe i dłużej trwa, im więcej strzelało się z broni w tych warunkach.

Czyszczenie innych części karabinu.

76. Poszczególne części broni wyciera się do sucha i na nowo smaruje. Tłuszcz powinien pokrywać powierzchnię metalu lekkim nalotem, miejsca trące się nieco obficie. Części czarnych (broniowanych) nie można energicznie wycierać—tylko obsuszyć.

Usuwanie rdzy na poszczególnych częściach broni.

77. Zardzewiałe miejsca obficie natłuścić i pozostawić do drugiego dnia. W drugim dniu dobrze wytrzeć ściereczką lub przedzą. Takie postępowanie powtarza się, dopóki rdza nie ustąpi, jak również pozostające po niej plamy i blizny.

Czyszczenie łoża i nakładki.

78. Łoże i nakładkę wyciera się suchą czystą ściereczką. Zaschnięty brud najlepiej natrzeć tłuszczem przy pomocy wełnianej szmatki, a następnie wytrzeć. Miejsca niewygodne do czyszczenia, w które wchodzi części metalowe, zaszmarować tłuszczem. Tłuszcz rozciera się palcami. Używanie pędzli lub drzazg do rozciągania tłuszczu, jak również do usuwania brudu z wgłębień łoża jest wzbronione. Drzewo w wpustach nie może być uszkodzone.

Werniksowanie łoża i nakładki.

79. Werniksowanie łoża i nakładki przeprowadza się kilka razy w tygodniu. W kilka godzin po nawerniksowaniu należy wytrzeć je suchą bawełnianą ścierką. Karabin świeżo nawerniksowany nie powinien być używany przez kilka godzin—dlatego najlepiej jest werniksowanie podejmować wieczorem lub po południu, zaś wycierać rano.

80. Drewnianą część karabinu, nową lub zamienioną, albo wogóle nową broń, zanim ta ostatnia zostanie ostrzeloną, należy poddać werniksowaniu przez kilka dni z rzędu. Werniksowanie zabezpiecza łożę przed pęknięciem.

Czyszczenie pasa.

81. Pas zwykle wyciera się bawełnianą lub lnianą ścierką. Silnie zabrudzony pas myje się wodą z sodą i następnie suszy się. Natłuszczenie pasa jest wzbronione.

Chwyty przy czyszczeniu.

Umocowanie stojaka.

82. Przy pomocy haków i imadeł przytwierdzić stojak do stołu tak silnie, ażeby nie mógł się poruszać.

Ustalenie karabinu na stojaku.

83. Ochroniacz zdjąć, pas wyłączyć (spuścić z wyłącznika). Karabin obsadzić na stojaku,

Czyszczenie lufy
wyciorem.

wpuszczając kabłąk w odpowiedni wykrój. Przyrząd ustalający karabin zakręcić, przyczem dźwignię przekręcić o tyle w prawo, ażeby była skierowana wtył i ażeby karabin dostatecznie silnie

był ustalony. Chybotanie i posuwanie się karabinu w stojaku nie może mieć miejsca. Przez szyję przewiesić wełnianą ścierkę.

Przygotowanie kwaczy.

84. Pakuły układa się w pulchny kwacz o długości mniej więcej dwu palców. Przy większej długości kwacz zbija się w lufie. **Kwacze, przeznaczone do czyszczenia, powinny być możliwie jak najtęższe, do smarowania nieco cieńsze.** Przy użyciu szmatek wełnianych w polu postępuje się odpowiednio.

Przewleczenie kwacza w wyciorze.

85. Przygotowany kwacz przewleka się— jak nitkę przez igłę—przez ucho wyciora, tak, aby ucho wypadło w środku kwacza. Wyglądanie i okręcanie kwacza jest wzbronione.

Natłuszczanie kwaczy.

86. Kwacz, umocowany w wyciorze, natłuszcza się do połowy przy uchu tak obficie, ażeby po wprowadzeniu do lufy tłuszcz został wyciśnięty na wierzch. **Słabo natłuszczonych kwaczy nie używa się, suchych zaś tylko wtedy, kiedy trzeba kanał wytrzeć z tłuszczu.**

87. Wycior wprowadza się do wkładki,

trzymając lewą ręką w pobliżu kwacza, prawą za trzonek.

Lewa ręka chwyta za trzonek stojaka, prawa prowadzi wycior w kierunku osi przewodu powoli, aż do oparcia się trzonka wyciora o wkładkę. Wylot lufy oraz wystającą część wyciora i kwacza trzeba obsuszyć ścierką i uwolnić od brudu i zanieczyszczonego tłuszczu.

Prawa ręka ciągnie wycior z powrotem, dopóki kwacz nie wejdzie do wkładki.

Zależnie od potrzeby ten sam kwacz przeciąga się kilkakrotnie (zawsze powoli) albo zakłada się świeży.

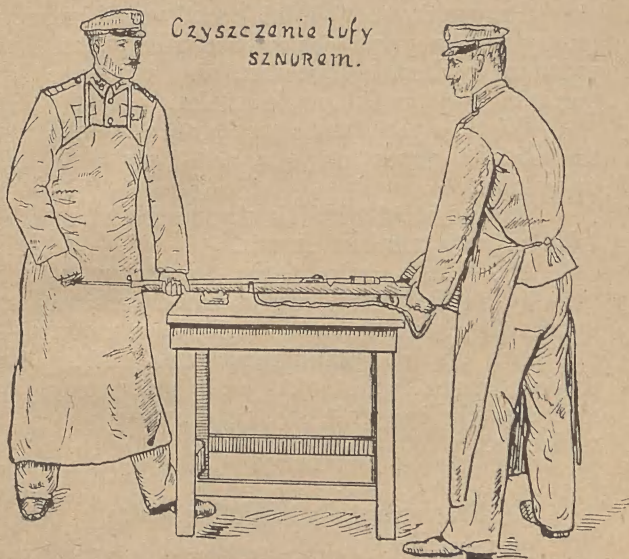
W żadnym wypadku nie wolno przeciągać kwacza szybko tam i z powrotem.

Użycie sznura.

88. N 2 trzyma karabin lufą do dołu, N 1 przeciąga sznur do połowy pod mostkiem przez przewód i ochraniacz. N 2 kładzie karabin na podkładce, N 1 przytrzymuje sznur w pierwszym położeniu.

N 1 przeciąga kwacz przez oko sznura, natłuszcza go obficie, przykładając natłuszczonej stronie do sznura, i ujmuje lewą ręką za szyję — kciuk wzdłuż łoża — zaś prawą ręką koniec sznura. N 2 ujmuje lewą ręką pomiędzy górnym i dolnym bączkiem, prawą za koniec sznura i ciągnie go powoli przez przewód, dopóki

kwacz nie ukaże się na dwa palce z ochrania-
cza. Ochraniacz i kwacz uwalnia od brudnego
tłuszczu przy pomocy ścierki.

N 1 ciągnie sznur z powrotem, dopóki kwacz
nie ukaże się u wężu naboju, i przekręca
kwacz w oku sznura tak, aby dotychczasowa
wewnętrzna strona kwacza znalazła się na wierz-
chu.

N 1 i N 2 muszą tak poruszać sznurem, ażeby uniknąć tarcia mostka, wyrzutnika i ochraniacza. W tym celu sznur przy posuwaniu należy przechwytywać.

Przypadkowo (błędnie) całkowicie przeciągnięty kwacz przez ochraniacz należy przed powrotnym ruchem ułożyć tak, aby obiedwie jego połówki były w jednym kierunku.

Ciężkie poruszanie się kwacza w lufie można ułatwić przez przywiązanie patyka do końca sznura.

Zastosowanie trzech złączonych stempli — tylko w polu zamiast sznura.

89. Przez ucho tego stempla, w którego główkę nie jest wkręcony stempel, przeciąga się kwacz. Złączone stemple — gwintem naprzód — przesuwają się pod mostkiem przez lufę. Przy wyjściu przez wylot ujmuje się prawą ręką koniec stempla i ciągnie się, przechwytyjąc w kierunku osi.

Smarowanie części zamka.

90. W lekko natłuszczoną wełnianą szmatkę owijają się i wyciera poszczególne części zamka. Wykroje i wiercenia pokrywa się cienką warstewką tłuszczu przy pomocy drzazg, okręconych szmatką lub przędzą. Powierzchnie i miejsca, narażone na tarcie, trzeba przy pomocy patyczka posmarować nieco lepiej. Sprężynę igliczną

smaruje się trochę obficie natłuszczonym cienkim kwaczem, okręcając ją śrubowo.

Werniksowanie.

91. Do werniksowania łoża pas wydłużyć.

Kilka kropli werniksu puszcza się na małą wełnianą szmatkę i naciera się nią łożę, szczególniej rynnę, szyję i nakładkę. Nacieranie wykonywać zataczając małe kółka. Łoże, powerniksowane za grubo, schnie powoli i łatwo się zabrudza.

Wykonywanie czyszczenia.

A. W garnizonie.

92. Przyrządy i środki do czyszczenia: stojak, wycior, wkładka, nabój ćwiczebny, pakuły, lniane (bawełniane) i wełniane szmatki, drzazgi (wióry), przeciki drewniane, tłuszcz do czyszczenia, smar do broni, werniks lniany.

Czyszczenie zwyczajne.

93. Po mustrze, celowaniu, ćwiczeniach i t. d., podczas których nie strzelało się i broń ani nie zawilgotniała ani się silnie nie zakurzyła.

1. Zdjąć ochraniacz.
2. Wyłączyć pas.
3. Obsadzić karabin w stojaku.
4. Wyjąć zamek.
5. Włożyć wkładkę.
6. Przez szyję przewiesić wełnianą ścierkę.
7. Przygotować kwacz do smarowania.
8. Przeciągnąć kwacz przez ucho wyciora.
9. Kwacz obficie nasmarować.
10. Wsunąć wycior (p owoli).
11. Usunąć brud i zanieczyszczony tłuszcz z końca wyciora i z wylotu (przedzą lub szmatką).
12. Wycior wyciągnąć (powoli).
13. Wyjąć wkładkę.
14. Owinąć i natłuścić pręcik. (Najlepiej twardo i ku ręce, trzymającej pręcik, coraz cieniej).
15. Wytrzeć komorę nabożową przez obracanie pręcikiem.
16. Uwolnić karabin ze stojaka.
17. Pas włączyć (wydłużony).
18. Pokazać mającemu dozór nad czyszczeniem karabin i wycior wraz z niezdjętym kwaczem.
19. Okurzyć (obetrzeć) przy pomocy lnianej lub bawełnianej ścierki lufę, przyrząd celowniczy, stempel, okucie, zaporę (obsadę wewnątrz i zewnątrz), łożę, nakładkę.
20. Obetrzeć lufę, przyrząd celowniczy, stempel, okucie, zaporę (obsady wewnątrz i zewnątrz) lekko natłuszczoną, wełnianą szmatką.

21. Nasmarować miejsca, trące się w obsadzie, przy pomocy wióra lub drzazgi.
22. Okurzyć (obetrzeć) nierozebrany zamek.
23. Obetrzeć zamek zwilżoną tłuszczem szmatką.
24. Nasmarować drzazgą nasadkę i zęby kurkowe.
25. Włożyć zamek.
26. Okurzyć, posmarować i nałożyć ochraniacz.
27. Pas skrócić.
28. Werniksowanie łoża i nakładki (kilka razy w tygodniu).

Czyszczenie główne (gruntowne).

94. a. Po mustrze, celowaniu, ćwiczeniach i t. d., podczas których nie strzelało się, karabin jednak zawilgnał lub został silnie zapyłony.

b. Po ostrym, ślepym lub pokojowym strzelaniu.

c. W dniach następnych po ostrym, ślepym lub pokojowym strzelaniu.

1 do 10 jak w L 93.

11. Usunąć brud, wilgoć i brudny tłuszcz z wyciora, wylotu i kwacza (ścierką lub przedzą).

12. Wyciągnąć wycior z powrotem (powoli).

13. Zamiana kwacza (kwaczem do czyszczenia).

14. Natłuszczenie kwacza do czyszczenia.

15. Przeprowadzić (wycior powoli) w obu dwu kierunkach. Po każdym przeciągnięciu naprzód usunąć brud i zanieczyszczony tłuszcz z wyciora, wylotu i kwacza.

16. Wielokrotnie przeciągnąć wyciorem (powoli).

17. Zastosować przytem dużo kwaczy, zgodnie z punktami 13 do 16. Czynność tę prowadzić, dopóki przy przeciągnięciu czystego natłuszczonego kwacza nie przestanie się ukazywać brud i zanieczyszczony tłuszcz.

18. Wyjąć wkładkę.

19. Owinąć i natłuścić pręcik drewniany (owinięcie ma być całkowite i zbite, przytem coraz cieńsze ku ręce trzymającej).

20. Wyczyścić komorę nabożową przez kręcenie pręcikiem.

21. Zdjąć broń ze stojaka.

22. Pas długi.

23. Pokazać mającemu dozór nad czyszczeniem broń i wycior z ostatnim kwaczem.

24. Pas wyłączyć.

25. Ustalić karabin na stojaku.

26. Włożyć wkładkę.

27. Ścierkę wełnianą przewiesić przez kolbę.

28. Założyć kwacz do smarowania.

29. Natłuścić (obficie) kwacz.

30. Przeciągnąć (powoli) wycior przez lufę.

31. Wyciągnąć wycior (powoli)

32. Wyjąć wkładkę.

33. Wymiana owinięcia pręcika drewnianego takim samym owinięciem przeznaczonym do smarowania. Natłuścić owinięcie.

34. Nasmarować komorę nabożową (kręcąc pręcikiem).

35. Zdjąć karabin ze stojaka.

36. Pas długi.

37. Odjąć wieczko.

38. Wytrzeć obsadę wewnątrz przędzą lub lnianą szmatką, komorę zaporową i przewiercenia w obsadzie oczyścić pręcikiem; zaczepy ryglowe, wycięcia i wodzidło — drzazgami (wiórami).

39. Okurzyć (obetrzeć) przyrząd podający, magazyn, przyrząd spustowy (o ile to możliwe), obsadę z zewnątrz, lufę, przyrząd celowniczy, stempel, okucie, łożo, nakładkę, pas (lnianymi lub bawełnianymi szmatkami i wiórami).

40. Nasmarować obsadę wewnątrz wełnianą, lekko natłuszczoną, szmatką, komorę i przewiercenia, pręcikiem drewnianym.

41. Nasmarować drzazgą (nieco silniej) miejsca trące się.

42. Nasmarować wełnianymi lekko natłuszczonymi szmatkami: wieczko, przyrząd spustowy (o ile to możliwe), obsadę zewnątrz, lufę, przyrząd celowniczy, stempel, okucie, przyrząd podający.

43. Wsunąć wieczko.

44. Rozebrać zamek.

45. Okurzyć (obetrzeć) części zamka lnianymi lub bawełnianymi szmatkami.

46. Nasmarować części zamka lekko natłuszczoną szmatką.

47. Złożyć zamek.

48. Nasmarować drzazgą trące się miejsca w częściach zamka.

49. Włożyć zamek.

50. Obetrzeć i nasadzić zamek.

51. Pas krótki.

52. Werniksowanie łoża i nakładki (kilka razy w tygodniu).

B. W polu.

94. Przyrządy i środki do czyszczenia: sznur, ochraniacz, pakuły, lniane lub bawełniane szmatki, drzazgi, tłuszcz do czyszczenia, werniks lniany.

95. Prawdziwy i sumienny żołnierz korzysta z każdej sposobności, ażeby czyścić karabin w sposób jak najbardziej zbliżony do zasad, obowiązujących w garnizonie, lub, co najmniej, jeżeli czas i okoliczności nie pozwalają, smarować jak najczęściej. Łoże i nakładkę werniksować możliwie często. W braku wszelkich środków pomocniczych trzeba, co najmniej, szmatką zwilżoną w ślinie wytrzeć części zamka i uwolnić je od rdzy i brudu i w ten sposób uczynić zamek zdolnym do użytku. Najtroskliwiej trzeba również wycierać główkę igliczną.

C. Środki specjalne.

96. Wskutek każdego strzelania (ostrego, ślepego lub pokojowego) pozostałości, powstające w przewodzie, twardnieją, jak tylko lufa się ochłodzi, i przywierają do ścian przewodu tak silnie, że czyszczenie nie usuwa ich wcale albo bardzo trudno. **Takim niedogodnościom zapobiega się przez smarowanie przewodu, możliwie bezpośrednio po strzelaniu jeżeli natychmiastowe czyszczenie jest niemożliwe.**

97. Tymczasowe smarowanie na strzelnicy.

a) Środki: stojak do czyszczenia, wycior, wkładka, pakuły, drzazgi, tłuszcz do czyszczenia.

b) Przeprowadzenie:

1. Pas wyłączyć. (Przy tymczasowym smarowaniu w koszarach przedtem: ochraniacz zdjąć!).

2. Ustalić karabin na stojaku.

3. — do 12 = L 93 4 do 13.

13. Włożyć zamek.

14. Zdjąć karabin ze stojaka.

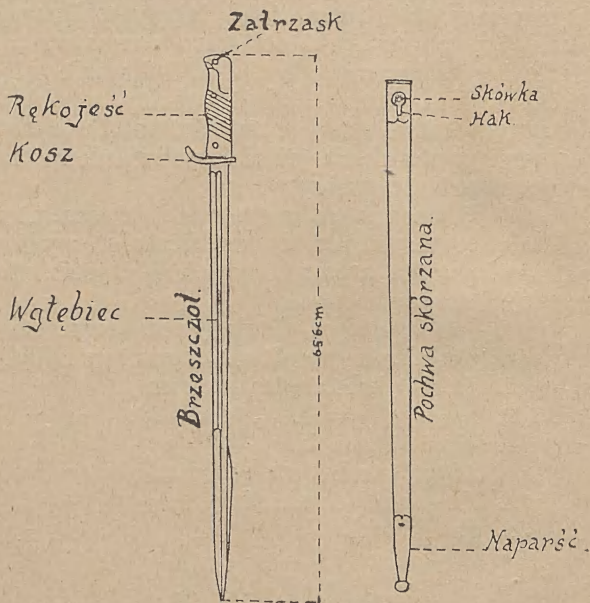
15. Nasadzić ochraniacz.

16. Pas krótki.

3. Bagnet M. 98.

98. **Bagnet** składa się z **brzeszczotu** (klin-gi), **rękojeści** i **pochwy**. Brzeszczot z **tylcem** posiada po obudwą stronach rowki, zwane **wgłęb-cami**. Tylce u części bagnetów jest wykonywa-

ne jako piła. **Rękojeść**, która posiada pomiędzy **główką i koszem (gardą)** drewniane **okładki**, służy

do użycia ręcznego oraz do nasadzania na karabin. Do tego służą następujące części rękojeści: **wpust z zatrząskiem**, **guzik zatrząsku**, **sprężyna**

zatrzaskowa. W dolnym końcu wpustu, tuż przy koszu, jest otwór, służący do usuwania brudu z wnętrza wpustu. **Pochwa** skórzana posiada **skówkę z hakiem i dławikiem** sprężynowym, zaciskającym bagnet w pochwie, oraz blaszane zakończenie pochwy — **naparść**.

Pochwa blaszana ma tylko hak i dławik śrubowy. Powierzchnia jest bronirowana.

Rozebranie bagnetu jest dozwolone tylko rusznikarzowi i jego pomocnikom.

Czyszczenie.

99. Bagnet musi być czysty i wolny od brudu, rdzy i wilgoci. Szorowanie stalowych części jest wzbronione.

Pochwę skórzaną, po zdarciu się lakieru, odświeża się przez pomalowanie apreturą (lakierem) do skóry; po wysuszeniu pociera się wełnianą szmatką napojoną czernidłem do skóry. Tłuszczów, używanych do skór (np. gutalinu i t. d.), do smarowania pochwy skórzanej używać nie wolno, ponieważ skóra rozmięknie. Czyszczenie pochwy skórzanej i manipulowanie nią jest dopuszczalne tylko z wsuniętym w nią bagnetem.

Pochwę blaszaną czyści się wełnianą szmatką, a następnie lekko pokrywa tłuszczem przy pomocy bardzo słabo natłuszczonej wełnianej szmatki.

100. Zołnierz powinien codziennie badać

bagnet, czy nie zakradła się rdza. Spostrzeżone błędy bezzwłocznie usuwać lub o nich meldować. Dla zachowania bagnetu obciera się najprzód brzeszczot, rękojeść i pochwę suchą czystą szmatką, a następnie metalowe części trzeba wytrzeć lekko natłuszczoną szmatką.

W razie przeniesienia bagnetu z zimnego powietrza do cieplejszego pomieszczenia, zanim się przystąpi do czyszczenia, należy poczekać, aż metal nabierze temperatury pomieszczenia.

101. Dla ochrony przed tworzeniem się rdzy wystarcza zwykle powłoka tłuszczu, którą pokrywa się części stalowe przy pomocy lekko natłuszczonej szmatki. Zbyt obfite smarowanie jest niedopuszczalne.

Kurz i brud z wpustu oraz z zatrzasku usuwa się przy pomocy pręcika drewnianego, owiniętego czystą szmatką.

Przy czyszczeniu brzeszczotu należy uważać, ażeby sztychem nie opierać go o ścianę lub ziemię. Trzyma się bagnet jedną ręką za rękojeść, podczas gdy drugą ręką czyści się.

Po każdym użyciu brzeszczotu rękojeść wytrzeć, części stalowe nasmarować, zaś drewniane okładki, o ile są suche—nawerniksować.

W wypadku, gdy woda dostanie się do pochwy, należy ją stamtąd wylać, następnie wysuszyć, zawieszając ją za hak w ogrzanym pomieszczeniu, na powietrzu jednak—nie wystawiać na działanie bezpośrednie promieni słonecznych.

Jeżeli w napaści pochwy nagromadzi się rdza i brud do tego stopnia, że niepodobna utrzymać czysto brzeszczotu — to rusznikarz musi naparść odjąć.

Usuwanie rdzy.

102. Silne tarcie broni jest wzbronione, również gdy jest ona nawet bardzo zardzewiała. Występującą rdzę trzeba natłuścić i po pewnym czasie wytrzeć, czynność tę powtarzając, dopóki rdza nie ustąpi.

Na miejscu rdzy pozostaną na stałe plamy, które, nie szkodząc użyteczności broni, mogą być pozostawione jako nieszkodliwe.

Wszelkie **przeciwnie celowi używanie** klingi jak: podważanie, uderzanie, lub klucie twardych ciał jest wzbronione, jak również rąbanie drzewa lub cięcie gałęzi niewyostrzonym bagnetem w czasie pokoju. W polu jest nieuniknione używanie bagnetu do rozmaitych robót. Mimo to należy zawsze bagnet możliwie oszczędzać.

Nasadzanie bagnetu przy nałożonym ochraniaczu jest wzbronione.

4. Amunicja.

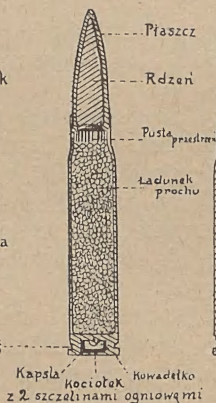
103. **Nabój ostry** składa się z łuski, kapsli, ładunku prochowego i pocisku (kuli).

Łuska posiada w stopce kraj, za który zaczepia pazur wyciągu. W środku stopki znajduje się kociołek z kowadełkiem do osadzania kapsli. W kowadełku są dwie szczeliny ognio we, przez które przenika płomień z kapsli do środka łuski.

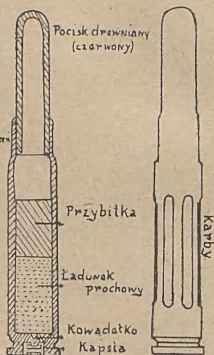
NABÓJ OSTRY

NABÓJ ŚLEPY

NABÓJ ĆWICZEBNY

Pocisk (kula) składa się z płaszcza stalowego, pokrytego niklowo - miedzianą powłoką, i z rdzenia z miękkiego ołowiu.

104. **Nabój ślepy** składa się z łuski, kapsli, ładunku prochowego, przybitki papierowej i drewnianej kuli.

105. **Nabój ćwiczebny** jest wykonany z jednego kawałka mosiądzu i dla lepszego odróżnienia od ostrych i ślepych naboii, jak również celem wzmocnienia, posiada karby.

Opakowanie.

106. Luźne naboje każdego rodzaju zaraz po wykonaniu wsuwa się w łódki.

Naboje ostre, ślepe i ćwiczebne mogą być wkładane tylko w kartony. Naboje nie powinny się w łódkach chybotać.

Przyczynek do polskiego słownictwa wojskowego. L. II.

Nazwy części składowych karabinu Mauzera M. 98.

A. Amunicja (103) B. Bagnet (98) Bączek górny (29) Bączek dolny (29) Bezpiecznik (14) Blizna rdzawa (74) Bolec nasady bagneto- wej (29) Bolec zawiasowy celow- nika (5) Brózda gwintu (4) Brzeszczot (klinga 98) C. Celownik (5) Chwył (26) Czop z zakrętką (29) Czółko trzonu zamko- wego (32) Czyszczenie zwyczajne (93)	Czyszczenie główne (gruntowne) (94) D. Drzazgi (wióry) (64) Dławik sprężynowy (98) Dławik śrubowy (98) G. Gałka (15) Garda (kosz) (98) Główka igliczna (35) Główka stempla (28) Gniazdko muszki (7) Grzebień wodzidłowy trzonu zamkowego (10) Grzebień kurkowy (32) Guzik zatraskowy (98) Gwinty (4) Gwinty igliczne (38) H. Haczyk (29) Hak (98)

I.

Iglica (16)

K.

Kabłak (24)

Kapsla (103)

Karton (106)

Klamra (30)

Kłaki (pakuły) (64)

Kluczka bezpiecznika
(34)

Kolba (26)

Komora zaporowa (10)

Komora naboju (4)

Kociołek (103)

Kowadełko (103)

Krawędź celownika (5)

Kraj łuski (103)

Kryza (16)

Kulobieg, przewód (4)

Kurek (14, 21)

Koryto (25)

Kwacz do czyszczenia
(84)Kwacz do smarowania
(84, 93)

L. Ł.

Lakier do skóry (99)

Liczba celownicza (set-
ka) (5)

Lufa (2, 3)

Ładunek prochowy (100)

Łódka (106)

Łoże (25)

Łuska (103)

M:

Magazyn (24)

Mostek (10)

Muszka (7)

N.

Nabój ostry (103)

Nabój ślepy (4)

Nabój ćwiczebny (105)

Nabój pokojowy (105)

Nakładka (27)

Nasada bagnetu (29)

Nasadka grzebienia kur-
kowego (32)

Naparść (99)

Niewypał (55)

O.

Obsada (9, 10)

Ochraniacz (30)

Odwodzenie zamka (33)

Ogon (10)

Okładki (98)
 Oko sznura (88)
 Okucie (29)
 Opór (35)

P.

Pakuły (kłaki) (64)
 Pas (30)
 Pazur (22)
 Pierścień wyciągowy
 (22)
 Pielęgnowanie broni
 (42)
 Płaszczyny trące się
 (90)
 Plamy deszczowe (66)
 Płaszcz kuli (103)
 Pole gwintu (4)
 Podstawa muszki (7)
 Podajnik (24)
 Pocisk (kula) (103)
 Pręciki drewniane (64)
 Przewód, kulobieg (4)
 Przechowywanie broni
 (42)
 Przybitka (104)
 Przyrząd celowniczy
 (2, 5)
 Przyrząd spustowy (cyn-
 glowy)

Przyrząd podający (24)
 Przybory (30)

R.

Rączka (15)
 Rdza (66, 74, 99, 102)
 Rdza powrotna (75)
 Rdzeń kuli (103)
 Rękojeść (98)
 Rowek wyciągowy (32)
 Rowek wodzidłowy (10)
 Rowek wyrzutnikowy
 (32)
 Rozbieranie (36)
 Rozdęcie lufy (43)
 Rurka (29)
 Rygiel zaporowy (15, 33)
 Rygiel przedni prawy
 (15, 33)
 Rygiel przedni lewy
 (15, 33)
 Rygiel tylny (12, 33)

S.

Składanie (56)
 Skrzydełko bezpieczni-
 ka (20)
 Skówką (98)
 Smar do broni (94)
 Smarowanie (73)

Sprzączka (30)
 Sprężyna spustowa (23)
 Sprężyna zacisku wiecz-
 kowego (24)
 Sprężyna zaciskowa ce-
 lownika (5)
 Sprężyna podajnika (24)
 Sprężyna zaczepu zam-
 kowego (13)
 Sprężyna zatrzaskowa
 (98)
 Sprężyna igliczna (17)
 Sprężyna bączkowa
 górna (29)
 Sprężyna bączkowa
 dolna (29)
 Sprężyna zapadki za-
 ciskowej (14)
 Śruba zaczepu zamko-
 wego (13)
 Śruba główna górna
 (29)
 Śruba główna dolna
 (29)
 Śruba zaciskowa górna
 (29)
 Śruba zaciskowa dolna
 (29)
 Stempel (28)
 Stopka celownika (5)

Stopka łuski (103)
 Stopka muszki (7)
 Stojak do czyszczenia
 (64)
 Strzemię (29)
 Suwak celownika (5)
 Szczerbina (5)
 Szczelina ogniowa (103)
 Sznur (64, 88)
 Szyja (25)

T.

Tabliczka z śrubą (29)
 Tłuszcz do czyszczenia
 (64)
 Trzewik z 2 śrubami (29)
 Trzon zamkowy (14, 15)
 Tymczasowe smarowa-
 nie (62, 97)

U.

Ucho stemplowe (28)
 Ucho pasowe z 2 śru-
 bami (29)
 Ucho wyciora (85)
 Uszko (30)

W.

Werniks lniany (64)
 Werniksowanie (79)
 Widełka celownicze (5)

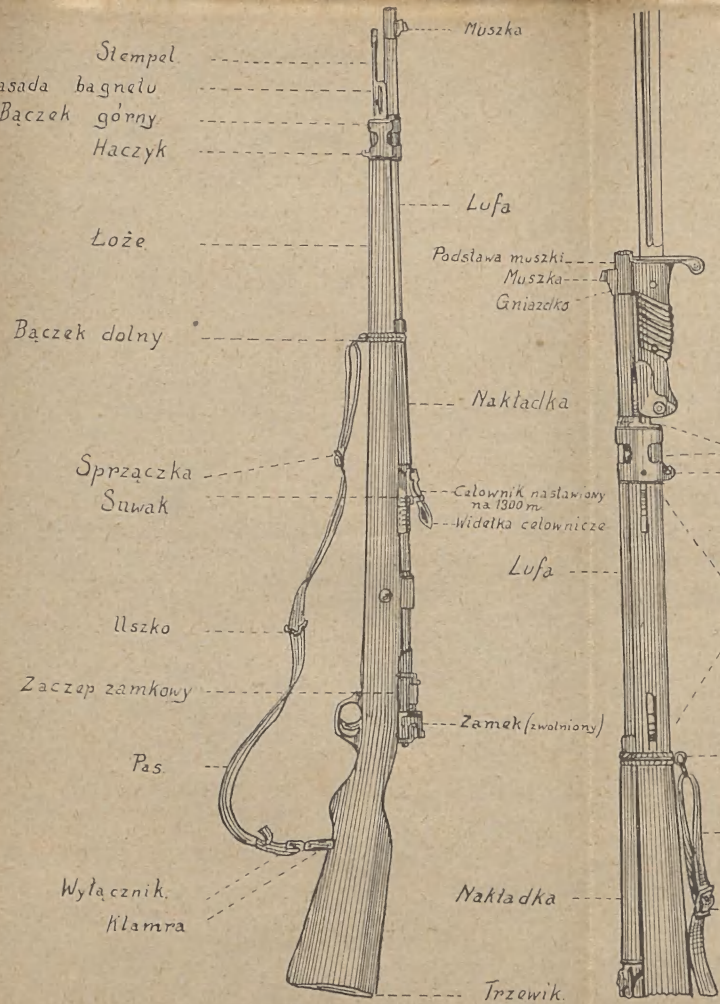
- Widełka spustowe (23)
 Wióry (drzazgi) (64)
 Wgłębce (98)
 Wkład (10)
 Wkładka (64)
 Włot (3)
 Właz naboju (11)
 Wodzik zamkowy (12)
 Włożenie zamka (40)
 Wpust stempla (29)
 Wpust bagnetu (98)
 Wskazówka celownika (5)
 Wylot (3)
 Wycior (64)
 Wyciąg (22)
 Wyjęcie zamka (37)
 Wyłącznik (30)
 Wyrzutnik (13)
- Z. Ż.**
- Zacinać (56)
 Zacisk wieczkowy (24)
 Zaczep ryglowy przedni prawy (15)
 Zaczep ryglowy przedni lewy (15)
 Zaczep ryglowy tylny (12, 15)
 Zaczep zamkowy (13)
 Zacisk celownika (5)
 Zaczep bezpiecznika (32)
 Zameczek (14, 18)
 Zamek (3)
 Zamykanie karabinu (33)
 Zapadka bezpiecznika (33, 34)
 Zapadka wciskowa (19)
 Zapora (7, 8)
 Zatrząsk (98)
 Ząb zaczepu zamkowego (13)
 Ząb kurkowy (32)
 Ząb spustowy (32)
 Znak (7)
 Zwolnienie zamka (40)
 Żłobki chwytowe (26)

Uwaga: Ścisłe brzmienie nazwy — tłustym drukiem.

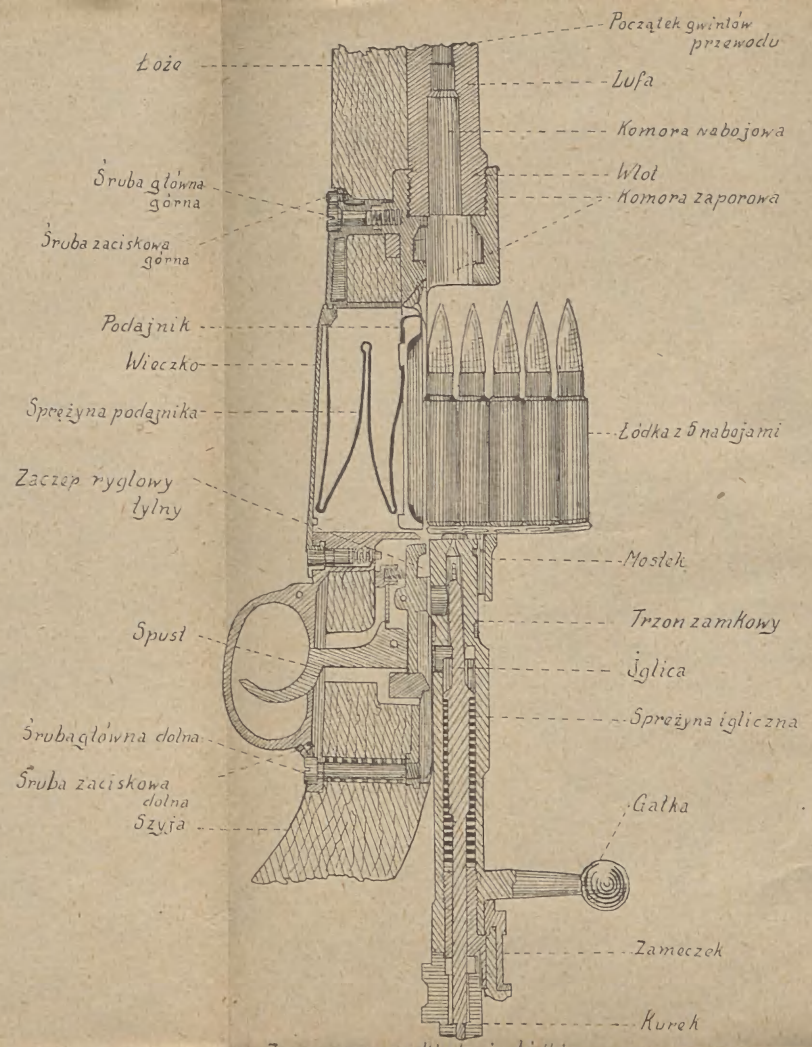
Komisja Regulaminowa, wyznaczona przez
Dowództwo Wojsk Polskich rozkazem
z dnia 13 lutego 1917 r.

Pułkownik *Januszajtis*
Podpułkownik *Berbecki*
Rotmistrz *Marjusz Zaruski*
Porucznik *Kasper Wojnar*
Porucznik *Eugenjusz Elsenberg*
Sekretarz *Marjan Dąbrowski*.

Karabin
z nasadzonym
bagnetem

Długość karabinu: 1.25m. Waga: 4kg 100g.

Zapora przy wkładaniu łódki

Celem utrzymania broni w dobrym stanie należy przestrzegać następujących przepisów:

- 1) Wieko magazynu należy wyjmować tylko za pomocą naboju ćwiczebnego, specjalnie do tego przeznaczonego. Ma on być naznaczony i nie używany do ładowania. Bezwarunkowo nie wolno otwierać wieka za pomocą stempla.
- 2) Czyszczenie lufy stemplem jest w garnizonie wzbronione. Lufę można czyścić sznurem tylko we dwóch. Należy przytym nałożyć na nią ochroniacz i wyciągnąć zaczep zamkowy.
- 3) Zameczek wolno rozbierać tylko na przeznaczonych do tego klockach; naciskanie iglicy o drzewo, metal itp. jest surowo wzbronione.
- 4) Przy wkładaniu zamku musi być zaczep zamkowy odchylony. Przy zwolnieniu zamka ręka prawa pociąga za cyngiel, lewa skręca rączkę na prawo.
- 5) Wkładanie naboju wprost do lufy jest wzbronione; należy go najpierw wcisnąć do podajnika i dopiero potem przez zasunięcie trzonu zamkowego wprowadza się go do lufy.
- 6) Żołnierzowi wolno rozbierać karabin tylko o tyle, o ile tego wymaga czyszczenie. Zwalnianie i odkręcanie śrub jest surowo wzbronione.
- 7) Jeśli żołnierz dostrzeże w karabinie jakiś błąd lub jeżeli zamieni mu ktoś zamek albo inne części karabinu, to ma natychmiast zameldować celem doprowadzenia go do porządku.
- 8) Przed każdym strzelaniem ostrymi nabojami należy odtkuszyć lufę karabinu.
- 9) Łoże ma być dobrze zapuszczone tłuścikiem, szpary między drzewem a metalem wypełnione smarem.
- 10) Żołnierz może nieść najwyżej dwa karabiny i to tak, by się nie dotykały. W koszarach i na schodach żołnierz niesie karabin trzymając go opuszczoną ręką za szyjkę kolby, kciuk pod kabłąkiem, lufa przy ramieniu.
- 11) Do czyszczenia karabinów nie wolno używać ostrych przedmiotów.-

